

اسلام پبلسٹی

تعماری : « دینی برقیات ، حیاتی برقیات » دورہ

بیل ۱ - صائی ۱۱
۸ شعبان ۱۳۳۲
۱۹ حزیران ۱۳۳۰
مدیری : حلیم ثابت

« کوکلو ویرک رینی کیم؟ ... » دنی (یا محمد!) اللہ دی ... اللہ ی بر اقوب دہ
 کندی تمہلرینک بیہ متفعت و مضرتلرینہ بانک اولمان و لیلر می آنخاذایتدیکنر، دی.
 کور ایہ کوردن و یا قارانلقلر ایہ نور بر اولور می؟ دی!

یوقہ اللہ ک یاراتمہ سی کی یارادان شریکلر قوشدیلردہ یوایکی یاراتمہ نک
 بری برینہ بکنرہ ییشی می اونلری یانیتدی؟ ..

(یا محمد) سوینہ کہ ہر شیک خالق اللہ در . واو بر در . و ہر کہہ غالبدر .

بایزید در سعاملر ندن

شرف المیر

فقہ

عرف - معروف

— اجتماعی اصول فقہ مسئلہ سی مناسبیہ —

مکلفین ک فعللرینہ طاب مقدس حکملر ایکی الہی اصلہ رجوع ایدرلر، کہ
 بری نص ، دیکری عرف در . نص ک اثری اولان حکم ، مأمور بہ اولدیغہ
 کورہ « مشروع » ، منہی عنہ اولدیغہ کورہ « غیر مشروع » اولور . کندیستہ
 نہ امر و نہ نہی تعلق ایتدیکنہ کورہ « مباح » اولہرقی قالیر : بعض ارباب فقہ
 بوکا « جائز » دہدیرلر .

عرف ک اثری اولان حکم دہ یا مشروع ، یا خود غیر مشروع اولوق اوزرہ
 ایکی زمرہ بہ آریلیر . عرفاً حسن اولانلر « معروف » نامیلہ برنجی زمرہ بہ ،
 قبیح اولانلردہ « منکر » نامیلہ ایکنجی بہ داخل اولورلر .

ہر معروف ، ہر مأمور بہ کی مشروع ، ہر منکر ، ہر منہی عنہ کی غیر
 مشروع در . فقط ہر معروف ک ، ہر منکر ک آری آری منصوص اولسی یعنی ،
 برینک مأمور بہ دیکرینک منہی عنہ اولسی ایجاب ایتمز، آرا لندہ کی نسبتہ : تساوی
 یوقدر . چونکہ فعلنہ طلب تعلق ایدن ہر ایشک معروف اولسی لازم کلدیکی
 حالہ ، بوتون معروفلر ک آری آری منصوص اولسی لازم کلر : بعض معروفلر ک

فعله طلب تعلق ایتدیکی حالده ، بعضارینک فعلی بویله خصوصی بر طلبک متعلق اولیاده بیلیر . مثلاً جمعه نمازی قیلق .. هم مأموریه ، هم معروفدر . یا بانجیلر ایله آیش و تیش ایتمهک مسأله سی .. بوشوزمانمزد معروفدر . فقط بالخصوص بوماده حقیقه بر نص موجود اولدینی بیلنه مه یور . دیمک اولیور که معروف ایله مأموریه آراسنده کی نسبت عموم و خصوص مطلقدر . منهی عنه ایله منکر آراسنده کی نسبت ده بویله در . چونکه هر منهی عنه منکردر . فقط هر منکر حقیقه بالخصوص نیمی وارد اولیله بیلیر . مثلاً : سرقت ، منهی عنه در ؛ عینی زمانده منکردرده . انتاری ، خرقة ایله جمعه یه چیقمق .. بو ، باده مزك عرقه نظراً بوکون منکر صایلیور . فقط بونک تهینه دائر آروجه بر نص بولوندینی معلوم دکلدور .

معنایه هر معروف و منکر کړک کړک شخصلری حقیقه نص ورود ایتش اولسون ، کړک اولسون ، جنسلری و هیئت عمومی لری مطلقاً منصوبدر . چونکه هر معروف حسن اولوب فعلی مطلوبدر و لسان شارع اوزره بونکله امر ایتک مقتضیدر . هر منکر ، مطلقاً قبیح اولوب ترکی مطلوبدر و بوندن نیمی ایتک ارباب اولان هر مسلمان ایچون بورجدور .

* *

مکلفین ک فعلارینه عائد بوتون حکم و حادثه لری حقیقه نص ورود ایتش دکلدور . وحی ایله صریح بر صورتده حکملری معلوم بولونان فعل و حادثه لری بالنسبه ک آزدور . [۱] منصور اولان فعل و حادثه لری همان خصوص مآده قیلنددر ؛ نصوصک چوغی معین مآده لره عائددرلر .

اوت .. بک معقول اساساره مستدا اوله رق سببک خصوصیتیه دکلی ، انظاک عمومیته اعتبار ایدیش اولغاه نصوصک دائره شمولی خیلدن خلی به توسع ایتش ؛ بو محقق . فقط بوداثره یه نوعیت و جنسیت چهر چیره لریله محصوردر . حالبوکه زمانمزده نوع و جنسی منصور اولیان بر چوق فعل و حادثه لری موجوددر .

[۱] ولانک ان الاحکام التي ثبت بصریح الوحي بالنسبة الى الحوادث الواقعة قليلاً غايية الغية . توضیح - رکن ناک

نصوص دہ دکل ، فقہك مترا كم مجاہد اتندہ بیلہ مرجع اولہ بیلہ جك بر فقہرہ بولونہ مہ یوب ، نص - عرف کبی ہیچ بر اساسہ استاد ایتدی بر یلکسزین وجودہ کتیریلن تنظیماتجلیق دورہ سنہ عاٹد برسورو جاتسز قاتونلر کوزلر مزك اوکنده .. وحیک انقطاعدن بش اون عصر صو کرا دکل ، حتی اودورلرہ پك یقین اولان خلفای راشدین واصحاب کرام زمانلرنده بیلہ نصہ ارجاعی قابل اولہ میان حادثہ لره تصادق اولیوردی .

مثلا : حضرت عمرک بخلافی کونلرنده ایدی ؛ بر قادیثک قوجہ سی غائب اولدی فقط قوجہ سر قالان بو قادین حقتدہ تورلو سوزلر سویلہ نمکہ باشلادی ، یولسزلغی شایع اولدی . حضرت خلیفہ بوندن متأثر اولہ رق قادینی تأدیب ایدہ جک اولدی ایدی . قادین خلیفہ نک مہایتیہ صارصیلہ رق جنیتی دوشوردی ... ایستہ بو ، خلیفہ ایچون بر حادثہ اولدی . فقط حکمنی بیلہ میوردی . علما مجلسی ترتیب ایدہ رک مسئلہ یی موضوع بحث ایتدی . حضارده حادثہ ایچون منصوص بر حکم بولہ مدیلر . مع مافیہ اکثریت حضرت خلیفہ یی بو خصوصہ مقصر عد ایتہ یور ویناء علیہ ضمان (دیت) لازم کلز ، دیورلردی . فقط حضرت علی تک باشتہ بو فکرہ اشتراک ایتہ مشدی . او اورتہ یرده بر جانک ہدر اولدیغنی کوریوردی . حالبوکہ بو نک قانی ، جانی محفوظ اولہ جقدی . حضرت خلیفہ دہ قصده مقارن بر قصور یوقسہ بیلہ حادثہ ییہ سببیت ویزدیرہش اولدیغندہ شبہہ یوقدی . آنکچون ضمانتک خلیفہ اوزرنده قالمسی مناسب ایدی . ایستہ حضرت علی دہ بویلہ قرار ویردی . حکمی علتہ دکل ، سپینہ ربط ایتکاکہ اولسون ، معصوم جانی ہدر اولمقدن قورتارمق البتہ معروف بر کیفیت ایدی . آنکچون حضارده بوکا اشتراک ایتدیلر ، خلیفہ دہ قبول ایلدی . کوریلورکہ بو ، اکثریتک فکری دکلدی ؛ بلکہ حضرت علی تک بولدیغنی نقطہ عرفہ مستند بر حکم ایدی . آنکچون کیمسہ اعتراض ایدہ مدی ؛ وجدان عمومی بونده تقرر ایتدی ؛ اجماع حصولہ کلدی . ایستہ بویا بدہ کی نصوصک دائرہ شمولندن خارج بر حادثہ نک حکمی ، بو صورتلہ معروف اوزرنده حصولہ کلن اجماعہ استاد ایتدیریلدی .

اصحاب وفقہا دورلرنده وزمانزده تکون اپدن حادثہ لره سندہ حکملری

نصہ ارجاع ایدیہ میں بر چوقی مثالر یولق قابلدرد . ذاتاً بو یک طبیعیدر . چونکہ نصوص محدوددر . فقط حادثہ لک جزئیاتی دکل ، نوع و جنساری بیله هنوز تحدید ایدیہ مشدر و ایدیہ مزده . شو حالده بو نلرک ہیسنی نصوصه ارجاعه قالدیشمق ، یونلری یالکز بو جهتین حل ایتمه اوغراشمق قدرت و تکوین صفات جلیله لرینک مفہوملرینی آ کلاما مقدن باشقه برشیئہ حمل اولونه مار .

ملیم ثابت

اسلام قانونی

تعدد زوجات مناسبتیله

— افکار عمومیہ —

تعدد زوجات، اسلامیتده منع اولنه بیلیر اولدیغی تبیین ایچون « ۸ » نومرولو « اسلام مجموعہ سنده » یازدیغی مقاله ، سیدل الرشاد محرر لرندن احمد نعیم بک طرفندن — کویا ضروریات دینیہ دن برشی انکار ایتشم کی — بک شدتلی بر هجومه هدف اولدی . تعدد زوجاتک اسلامیتده منع ایدیله بیله جکی مسئله سی اساساً بدیهی و آشکار بر کیفیت اولوب — احمد نعیم بکک بیوردقلری کی — نیم طرفندن ایجاد و اجتهاد ایدلمش دکلدرد . اساسات فقہیہ و بک صریح اولان آیت جلیله نک مقتضاسیدر . شو قدرکه ، اوزون و متناهی زمانلر جهل و تعصبک ستره مظلمنده قالان و بوتکله برابر بر چوق مباحثات و مناظراته بییت و یروبو ده بر نتیجه یه اقتران ایددیمین بومشله ده آرتق شریعت اسلامیه نک چهره حقیقتی کوسترمسی زمانی چوقدن حلول ایتشدی . ایسته تعدد زوجات مقاله سی ، شیمدی یه قدر کرک عن جهل و کرک لغفایه ذهول اولونان بر حقیقت شرعیہ نی اساسات فقہیہ و علمیه دائرہ سنده میدانه چیقارمق مقصدیله یازلشدی .

بر مقصد علمی و شرعی ایله یازیلان مقاله عاجزانه مه ، گاه بر لسان مزریف و گاه بر لسان تجاوزه و فقط هیچ بر اساسه مستد اولمایوب قابل تعداد اولمایان خطیئات